

VERSLAG

Lieve Bradt

Datum: 15 mei 2019

Lieve Bradt: Heeft het jeugdwerk een rol te spelen in de ongeorganiseerde vrijetijdsbesteding van kinderen en jongeren?

Verslag:

JOP en Jeugdmonitor:

- **Het Jeugdonderzoeksplatform beschikt over data van ruim 11 000 kinderen en jongeren uit 2018 gebaseerd op drie bevragingen:**
  - **JOP monitor:** 4de keer (eerste keer in 2005): vragenlijst via de post: gericht op jongeren 14-25 jaar
  - **JOP kindmonitor:** nu voor 1ste keer: lagere schoolleeftijd: 10-13 jaar: ook vragenlijst uitgestuurd
  - **JOP-schoolmonitor:** Het JOP trok voor een eerste keer ook naar scholen in de grootsteden (Antwerpen, Brussel, Gent + controlesteekproef elders) om zeker ook etnisch-culturele en sociaaleconomische diversiteit mee te hebben

Belangrijkste resultaten i.v.m. deelname aan vrijetijdsactiviteiten en hun motieven voor deelname:

1. **Er is niet echt een terugval van participatie van jongeren aan het verenigingsleven: Meer dan helft van kinderen is actief in verenigingsleven. Kinderen zelfs 80%. Maar het is moeilijk om bestaande patronen van niet-participatie aan het verenigingsleven te doorbreken:**
Bijvoorbeeld:
  - Jongens zitten meer dan meisjes in sport-, jeugd- of doelgroepverenigingen
  - Participatie van tieners daalt met de leeftijd: het kantelmoment zit vooral in de overgang van lagere school naar middelbaar.
  - Jongeren met migratieachtergrond participeren minder in sport en jeugdverenigingen (wel in doelgerichte verenigingen)
  - Hoger opgeleiden, jongeren met hogere welvaart participeren meer, zowel in jeugd- als sportverenigingen
2. **Er wordt beleidsmatig veel ingezet op jeugdwerk omdat je er vanalles kan leren. Maar wat vinden jongeren zelf belangrijk in participatie aan vrije tijdsactiviteiten?**
  - Jongeren doen graag iets waar ze goed in zijn 90%
  - Ze participeren ook om vrienden te ontmoeten.
  - Nieuwe dingen ontdekken
  - Ook: tot rust komen
  - Is veel minder gedragen als motief: “iets bijleren”, “zichzelf leren kennen”

Zijn er hierin verschillen tussen jongeren?

- Voor meisjes zijn motivaties iets anders: vooral “leefwereld verruimen”, “sociaal zijn”, “rust”, dat stijgt bij meisjes ook met leeftijd
- Jongens: meer omwille van uitdagingen

- Jongeren met migratieachtergrond: vooral leefwereld verruimen, uitdagingen aangaan
- Deelname aan jeugdverenigingen is vooral gemotiveerd door 'sociaal zijn'
- Jongeren die vooral rust willen participeren minder in sport- en jeugdverenigingen.

Discussievragen van Lieve Bradt voor het jeugdwerk (zie ook verder in haar presentatie):

- Moeten we inzetten op toeleiden naar jeugdwerk of nuanceren?
- Kan of moet het jeugdwerk een rol spelen in ongeorganiseerde vrijetijd? Want patronen blijven overeind: Bijv. ruimtes voor jongeren om tot rust te komen, om elkaar te ontmoeten
- Wat vinden jongeren belangrijk en kunnen ze dit ook in onze vereniging vinden?

Interessante quote(s):

“Jeugdwerk wil te veel steeds een georganiseerd aanbod uitwerken.”

“Er is niet echt een terugval van participatie van jongeren aan het verenigingsleven, maar het is moeilijk om bestaande patronen van niet-participatie aan het verenigingsleven te doorbreken: de genderverschillen, uitval bij het ouder worden, diversiteit in achtergrond, opleidingsniveau, blijven belangrijke factoren voor niet-participatie.”

Wat heeft jou verrast? Wat is dat ene element dat je zeker zal onthouden?

Jeugdwerk moet opkomen voor echte vrije tijd van kinderen en jongeren. Het moet jongeren vrijwaren van druk en hiervoor een veilige vrijhaven bieden.

Dit vergt een ander soort, meer hybride vorm van jeugdwerk, dat er vaak al is, maar soms nog niet als jeugdwerk wordt ervaren, benoemd of erkend. Zeker naar de buitenwereld (ouders, politici,...) moet dit ook helder worden uitgelegd.

Ook het jeugdonderzoek zal haar methodologie en begrippenkader mee moeten aanscherpen om die evoluties verder te kunnen volgen.

Waar kwamen veel vragen, opmerkingen, reacties of bedenkingen over?

- **Veel jongeren identificeren zich niet met jeugdwerk, ze weten niet dat ze aan 'jeugdwerk' deelnemen** (bijv. vakantiecampen, verenigingen participatie en informatie, jeugdhuisen,...). **Geeft dit geen vertekend beeld van de resultaten uit de surveys?**
Er is ook een steeds groter wordend segment aan nieuwe, hybridere organisaties die ook erkend worden.
- **Zijn er verschillen tussen stad en platteland?** Zijn daar cijfers over? Dit zou nuttig zijn om verder te onderzoeken.
- **Moet participatie aan de digitale wereld niet meer onderzocht worden?** Dit blijkt inderdaad zeer dominant in de tijdsbesteding. Bovendien is dit een wereld die jongeren zelf (auto)reguleren want er zijn bijna geen begeleiders.
- **Is er niet te veel druk op de vrije tijd van kinderen en jongeren en een gevoel aan tijdstekort?** Ook nu vele jongeren ook werken. **Moet het jeugdwerk daar niet voor opkomen en ijveren? En zelf ook niet te veel een aanbod 'pushen', want dat zet opnieuw druk.**
JOP zal daar volgend jaar ook op werken, want jongeren ervaren de druk echt wel.
- Cf. 3 pedagogische contexten: school - vrije tijd - thuis: Jongeren geven ook aan dat er te weinig tijd is om gezellig thuis te zijn; ze willen ook meer kunnen doen met hun ouders.
Hoe ervaren ze de druk?
Soms is er ook een contradictie in effectieve tijdsbesteding en tijdsbeleving (verschil tussen 'het druk

hebben' en 'druk ervaren'). Het kan dus in de perceptie zitten, maar als het in de perceptie zit moet je er ook iets aan doen. Kinderen en jongeren hebben nood aan 'tot rust komen'.

Ook verder uitdiepen: Wat is 'niets doen', Wat is 'het druk hebben'? En wat veroorzaakt druk?

Ook in het jeugdwerk is er wellicht te veel de nadruk op "dingen aanbieden", "dingen organiseren". Vrije tijd wordt direct in vrijetijdsaanbod vertaald.

Ook het 4de pedagogische milieu is belangrijk: nl. de woonomgeving en daar vrij kunnen spelen en rondhangen.

Cf. Finland:

Jongeren ervaren ook heel wat druk. De digitale wereld is zeer prikkelrijk: daar uitstappen is iets waar je ons mee kan helpen.

Jeugdwerk wordt daar opgevat als "wat we doen buiten workshops en activiteiten":

Jeugdwerkers halen druk van de ketel: niet per se uitdagen, maar laten ons in onze eigenheid:

Veilige plaats en context bieden

Bijv. smartphones aan de kant, want dat brengt druk mee

Jeugdwerk moet druk eraf halen: Finse jongeren schatten dat naar waarde! Van daaruit is er wel weer uitdaging en groei van jeugdwerk

- **Kinderen en jongeren met beperking?**

BUSO: is onderbelichte groep in onderzoek JOP: want dat gaat moeilijk met vragenlijsten

Hier is inderdaad grote nood: Wat is goede zinvolle vrijetijdsbeleving voor deze groepen?

Cf. apart onderzoek van Departement

- Is dat niet wat **contradictorisch**? Jongeren participeren aan verenigingen "om iets nieuw te ontdekken", maar ook "om iets te doen waarin we goed zijn"?

Niet zo contradictorisch: bijv. instuif of rappen > dat gebeurt eerst spontaan, groeit, krijgt subsidies en groeit uit tot scene. Op een bepaald moment gaan gasten hun eigen weg: dat is iets nieuws ontdekken en ook goed in worden en vrijheid laten, en daarna loslaten.

Wat onthoud je voor de toekomst van het jeugdwerk?

Er is ook nood aan een ander soort jeugdwerk, dat minder oplossing ziet in 'aanbod' en 'toeleiding', maar vooral een vrijhaven biedt, aanspreekbaar is en ondersteunt als daar vraag naar is vanuit jongeren. Dit vergt wel motivering en uitleg voor ouders, lokale overheid, Vlaamse overheid, want die hebben andere verwachtingen.

De vrije tijd van jongeren staat onder druk en jeugdwerk mag niet de zoveelste instantie zijn die druk zet op jongeren. Integendeel, jeugdwerk moet vooral opkomen voor jongeren en bewaken dat ze recht blijven hebben op vrije tijd.